

VUOSI- KERTOMUS 2023

Eläinten terveys ETT ry
PL 221
60101 SEINÄJOKI

Toiminnanjohtajan katsaus

Eläinten terveys ETT ry on suomalaisten meijereiden, teurastamoiden ja munapakkaamoiden rahoittama yhdistys, jonka sääntöjen mukaisena tarkoituksena on edistää tuotantoeläinten terveyttä ja hyvinvointia ydinprosessien, kuten eläinaineksen ja rehujen tuonninohjauksen avulla sekä koordinoimalla ja kehittämällä kansallista eläinterveydenhuoltoa. Näillä toimenpiteillä pyritään jäsenyritysten intressit huomioon ottaen ylläpitämään maan statusta terveeseen eläinaineksen ja turvallisten elintarvikkeiden tuottaja- ja viejämaana.

Siipikarjatuotannossa tautista aikaa

Siipikarjatuotannossa taakse jäänyt vuosi jää mieleen IB-virustaudin ja lintufluenssauhkan vuoksi. QX-tyypin IB-virus alkoi keväällä levitä siipikarjatuotannossa, mutta onneksi elinkeino sai nopeasti tehtyä päätöksen rokotusten aloittamisesta myös tuotantopolven siipikarjoissa. Rokotuksilla tähdätään taudin leviämisen pysäyttämiseen.

Kesän lintufluenssatapaukset lokeissa ja muissa luonnonlinnuissa aiheuttivat huolta, kun tautia todettiin myös turkiseläimissä. ETT:n rooli taudintorjunnassa oli merkittävä, kun koordinoitiin taudin vuoksi lopetettujen turkiseläinten ruhojen kuljetusta turkistiloilta Pohjanmaalta Pohjois-Satakuntaan Honkajoelle siten, että kuljetusvälineet eivät kulje siipikarjatilojen ohi. Toistaiseksi siipikarja on säilynyt influenssatartunnoista vapaana.

Keväällä ETT:n koordinoima valmiusharjoitus lintufluenssan varalta nosti esiin tärkeitä varautumis- ja kehittämiskohteita. Viranomaisten resurssit ovat tautitapauksissa varsin rajalliset, joten elinkeinon tulee varautua toimimaan myös omalla kustannuksellaan taudin hävittämistä tai torjuntatoimien nopeuttamiseksi.

Afrikkalainen sikarutto "loikkasi" Ruotsiin

Afrikkalainen sikarutto yllätti taas vaarallisuudellaan leviämällä Keski-Ruotsin villisikoihin. Ruotsin viranomaiset toimivat nopeasti ja johdonmukaisesti varautumissuunnitelmansa ja harjoitellun mukaisesti ja ovat ainakin toistaiseksi saaneet taudin rajattua varsin pienelle alueelle.

Ruotsin tapaus osoitti, ettei taudin löytyminen Suomes-takaan ole mahdotonta ja että varautumisen tulee olla huolella suunniteltua ja harjoiteltua. ETT:n ja Sikavan rooli mahdollisessa taudinpurkauksessa tulee olla mietitty ja sovittu viranomaisten kanssa.

MMM:n nimeämä villisikatyöryhmä sai työnsä päätökseen loppusyksystä ja päätyi suosittelemaan villisikakannan rajoittamista. Metsästyksen tehostamiseksi suositeltiin pimeänäkötähtäimien sallimista villisianmetsästyksessä ilman poikkeuslupia. Lainsäädäntömuutos on eduskunnan käsittelyssä alkuvuonna 2024.

TauTi-hanke päättyi

MMM:n rahoittama TauTi-hanke keskittyi tautisuojausten tietotaidon edistämiseen alkutuotannossa. Hankkeessa luotiin paljon ohjeistusta ja kuvallista materiaalia ETT:n viestinnän tueksi.

EU Cost -rahoitteisessa BETTER-hankkeessa käsiteltiin samoja teemoja kuin TauTi-hankkeessa ja hankkeen toimenpiteisiin saatiinkin paljon inspiraatiota eurooppalaisen asiantuntijaverkoston tapaamisista. ETT:n toiminta on ollut aikaansa edellä jo vuosikymmenien ajan, sillä nyt BETTER-hankkeessa keskustellaan sellaisista tautisuojaustoimenpiteistä, joita ETT on tehnyt alkuvuosistaan alkaen.

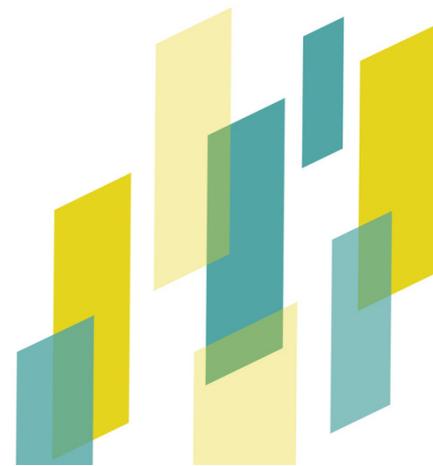
Mycoplasma bovis -vastustusohjelman kehittäminen hyvässä vauhdissa

TauTi-hankkeessa suunniteltiin *M.bovis* -vastustusohjelman muutoksia Ruokaviraston uuteen vasta-ainetutkimukseen perustuen. Yksilö- tai tankkimaitonäytteiden ottaminen on helppoa ja tutkiminen suhteellisen edullista, joten menetelmä taudin seuraamiseksi on käyttökelpoinen. Vuonna 2024 on tarkoitus saada uusi vastustusohjelma käyttöön.

Kuten yllä esitetyistä teemoista voi päätellä, ETT:n vuosi on jälleen ollut työntäyteinen. Saimme taas tänäkin vuonna tuoreita ideoita sekä hanke-eläinlääkäreiden että Nasevan uuden asiantuntijaeläinlääkäri Milla Hiekkarannan mukana. Millan pitkäaikainen praktikko- ja valvontaeläinlääkärikokemus on arvokasta Nasevan toiminnan ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Kiitos menneestä vuodesta ETT:n henkilöstölle asiantuntemuksesta ja jaksamisesta sekä yhdistyksen jäsenyrityksille ja maa- ja metsätalousministeriölle toiminnan rahoituksesta. Hyvällä yhteistyöllä sidosryhmien kanssa voimme ylläpitää yllä eläinterveyttä jatkossakin,

Ina Toppari
toiminnanjohtaja

Hallinto, jäsenistö ja henkilöstö

VUOSIKOKOUS

Yhdistyksessä ylintä päätösvaltaa käyttää vuosikokous. Vuosikokous valitsee yhdistyksen hallituksen ja sille puheenjohtajan. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Helsingissä 8.3.2023.

HALLITUS

Yhdistyksen toimintaa ohjaa hallitus, johon jäsenet valitaan siten, että meijeri-, teurastamo- ja siipikarjateurastamo-/munapakkaamotoimialat ovat mahdollisimman tasapuolisesti edustettuina.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Ilkka Pohjamo Valio Oy:stä. Hallitukseen valittiin lisäksi seuraavat seitsemän jäsentä ja seitsemän varajäsentä:

Gäddnäs Tomas, Snellmanin Lihanjalostus Oy	Partanen Kirsi, SnellmaninLihanjalostus Oy
Hassinen Sinikka, A-Tuottajat Oy / Osuuskunta Pohjanmaan Liha	Kohtala Jaakko, A-Tuottajat Oy / Osuuskunta Pohjanmaan Liha
Kiipeläinen Sami, Arla Oy	Riipi Heini, Arla Oy
Mäkelä Ari, Valio Oy	Laitinen Hanna, Valio Oy
Nokka Sanna, Valio Oy	Sarjokari Kristiina, Valio Oy
Paakkala Olli, HKScan Finland Oy	Jäppilä Veli-Matti, HKScan Finland Oy
Wiro Pekka, Atria-Chick Oy	Hamina Hanna, DAVA Foods Finland Oy, Kieku Oy, Kurjessuon Munapakkaamo

Hallitus piti vuoden aikana kuusi kokousta ja yhden sähköpostikokouksen.

Hallituksen kokousten merkittävimpiä päätöksiä oli Sikavan ja Nasevan sääntöjen päivittäminen ja käyttöehtojen laatiminen rekistereiden käyttäjille: eläinlääkäreille, maatilakäyttäjille, sidosryhmille sekä jäsenyrityskäyttäjille.

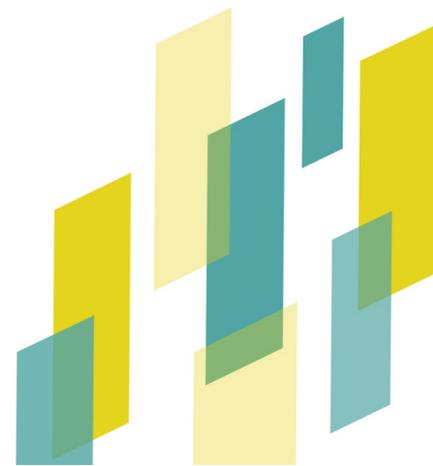
Syksyllä toteutettiin jäsenyrityksille ja sidosryhmille kysely, jonka avulla selvitettiin organisaatioiden tyytyväisyyttä ETT:n rooliin ja toimintaan sekä kartoitettiin toiveita ETT:n toiminnan kehittämiseksi tulevaisuudessa. Kysely toteutettiin ostopalveluna PlusOne Agency Oy:n avulla ja alustavat tulokset esiteltiin ETT:n hallitukselle loppuvuodesta.

JÄSENISTÖ

Yhdistyksellä on sekä varsinaisia jäseniä että kannattajajäseniä. Vuonna 2023 varsinaisia jäseniä olivat seuraavat 32 meijeriä, teurastamoa ja munapakkaamoa:

Arla Oy, Sipoo
 Atria-Chick Oy, Seinäjoki
 A-Tuottajat Oy, Seinäjoki
 DanHatch Finland Oy, Helsinki
 DAVA Foods Finland Oy, Kaarina
 Fazer Finland Oy, Helsinki
 Hirvijärven Osuusmeijeri, Jalasjärvi
 HKScan Finland Oy, Turku
 Hämeenlinnan Osuusmeijeri, Hämeenlinna
 Juustoportti Food Oy, Jalasjärvi
 Kaustisen Osuusmeijeri, Kaustinen
 Kieku Oy, Loimaa
 Kivikylän Kotipalvaamo Oy, Rauma
 Kurjessuon Munapakkaamo, Paimio
 Kuusamon Osuusmeijeri, Kuusamo
 Laaksojen Maitokunta, Ylivieska
 Liha Hietanen Oy, Sastamala
 Limingan Osuusmeijeri, Liminka
 Luomu Invest Oy, Köyliö
 Länsi-Kalkkuna Oy, Säkylä
 Mika Myllymaa Oy, Sastamala
 Munapiste Stam, Tohmajärvi
 Naapurin Maalaiskana Oy, Helsinki
 Osuuskunta Maitokolmio, Toholampi
 Osuuskunta Maitomaa, Suonenjoki
 Osuuskunta Pohjanmaan Liha, Vaasa
 Osuuskunta Satamaito, Pori
 Porlammin Osuusmeijeri, Lapinjärvi
 Ruhan Meijeri Oy, Orimattila
 Snellmanin Lihanjalostus Oy, Pietarsaari
 Valio Oy, Helsinki
 Ålands Centralandelslag, Åca, Jomala

Vuonna 2023 yhdistyksellä oli 130 kannattajajäsentä. Kannattajajäsenenä oli mm. eläinlääkäreitä, rehu- ja vakuutusalan yrityksiä, maatalousalan organisaatioita ja oppilaitoksia sekä muita sidosryhmiä.

Talous

TOIMINNAN RAHOITUS

Yhdistyksen toimintaa rahoitettiin pääasiassa jäseniltä perittävillä jäsen- ja vuosimaksuilla. Yhdistys sai tuloja myös kannattajajäsenmaksuina sekä luennointi-, tiedotus- ja asiantuntijapalvelutuottoina. Käynnissä oleviin hankkeisiin saatiin avustuksia.

Jäsen- ja vuosimaksutuotot

ETT:n jäsenmaksu vuonna 2023 oli 29,05 €/jäsenmaksuyksikkö (2022: 22,20 €), joka laskutettiin kahdessa erässä. Yksi jäsenmaksuyksikkö vastasi tuottajille v. 2022 tilitettyä alkavaa 165 000 €. ETT:n varsinaisten jäsenten yhdistykselle maksamat jäsenmaksut olivat yhteensä 390 155,17 € (2022: 187 171,72 €).

Sikavan toimintaa rahoitettiin jäsenten maksamilla vuosimaksuilla, jotka olivat yhteensä 250 000,00 € (2022: 240 393,56 €).

Nasevan toimintaa rahoitettiin siten, että meijereiden osuus oli 2/3 ja teurastamoiden osuus 1/3 kokonaiskustannuksista. Vuosimaksu jaettiin Nasevan jäsenmeijereiden ja jäsenteurastamoiden kesken tuottajille tilitettyjen maitolitrojen ja naudanlihakilojen suhteessa ja sitä perittiin yhteensä 284 999,60 € (2022: 285 000,02 €).

Kannattajajäsenmaksutuotot

Yhdistyksen saamat kannattajajäsenmaksutuotot olivat 31 165,04 € (2022: 31 690,00 €).

Varsinaisen toiminnan tuotot

Varsinaisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 343 773,69 € (2022: 378 191,32 €), josta saatujen avustusten ja tukien osuus oli 230 947,00 € (2022: 224 638,52 €).

TULOS

Koko yhdistyksen tulos oli ylijäämäinen 18 168,80 € (2022: -126 028,14 €). Se muodostui kustannuspaikoittain (sis. alakustannuspaikat) seuraavasti:

ETT:n ylijäämä 69.492,51 €	2022: alijäämä -98 686,45 €
Sikavan alijäämä -12.508,67 €	2022: ylijäämä 11 673,79 €
Nasevan alijäämä -38.815,04 €	2022: alijäämä - 39 015,48 €

Pirjo Kortesiemenen muistorahasto

Muistorahastossa oli toimintavuoden lopussa varoja 28 296,21 € (2022: 32 487,37 €). Tilikauden aikana saatiin rahastoon lahjoituksia yhteensä 2 200,00 €. Rahastosta jaettiin varoja apurahoina yhteensä 6 000,00 €.

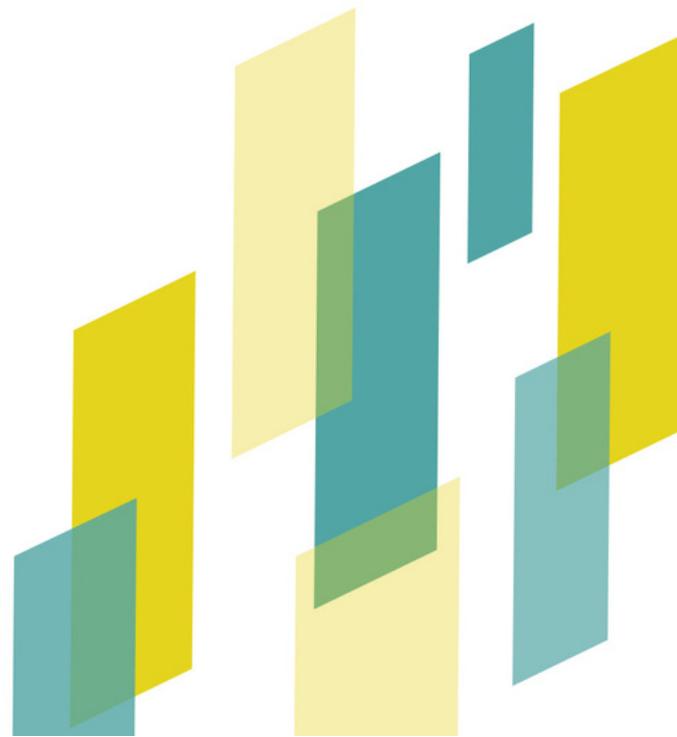
Tilintarkastus

Yhdistyksen tilintarkastajana toimi KHT-yhteisö Ernst & Young Oy.

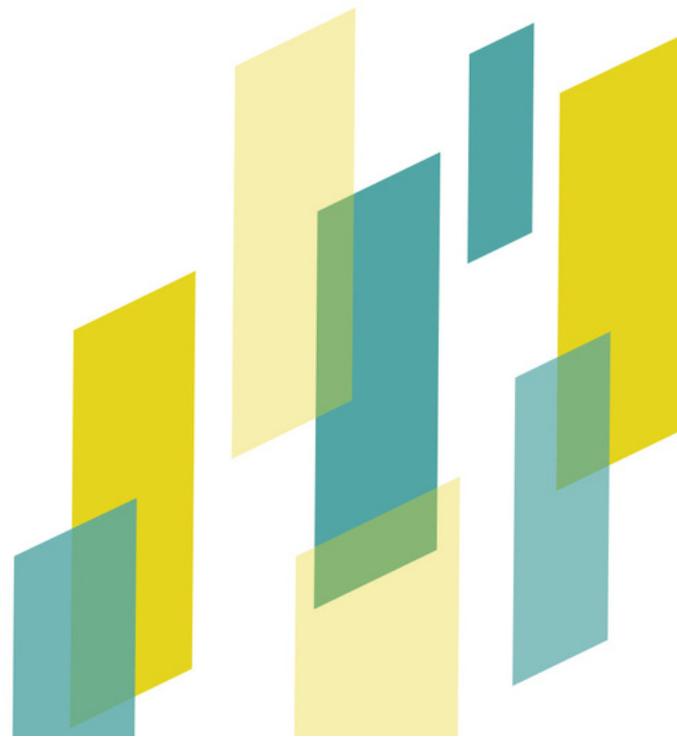
TASE

	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	6 609,89	7 690,20
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6 609,89	7 690,20
Pysyvät vastaavat yhteensä	6 609,89	7 690,20
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Pirjo Korttesniemen muistorahasto	28 296,21	32 487,37
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	28 296,21	32 487,37
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	33 953,11	1 242,36
Siirtosaamiset	1 782,29	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	35 735,40	1 242,36
Saamiset yhteensä	64 031,61	33 729,73
Rahat ja pankkisaamiset	296 954,78	343 646,67
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	360 986,39	377 376,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	367 596,28	385 066,60

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Varsinaisen toiminnan tuotot	343 773,69	378 191,32
Luennointitoiminta	5 508,23	1 960,00
Tiedotustoiminta	455,00	600,00
Asiantuntijapalvelut	105 663,46	149 192,80
Saadut avustukset ja tuet	230 947,00	224 638,52
Muu varsinainen toiminta	1 200,00	1 800,00
Varsinaisen toiminnan kulut	-1 288 624,01	-1 248 581,63
Henkilöstökulut	-824 695,81	-780 538,94
Poistot	-2 203,29	-2 563,40
Muut kulut	-461 724,91	-465 479,29
Tuotto-/kulujaämä	-944 850,32	-870 390,31
Varainhankinta	956 319,81	744 255,30
Jäsen- ja vuosimaksut	956 319,81	744 255,30
Tuotto-/kulujaämä	11 469,49	-1 261 35,01
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	6 699,31	106,87
Korkotuotot	6 699,31	106,87
Tuotto-/kulujaämä	18 168,80	-126 028,14
Tilikauden tulos (ylijäämä/alijäämä)	18 168,80	-126 028,14

Henkilöstö

Yhdistyksessä työskentelivät toiminnanjohtaja Ina Toppari, hallintovastaava Marketta Rantala, viisi asiantuntijaeläinlääkärinä Olli Ruoho, Hannele Nauholz, Hertta Pirkkalainen, Milla Hiekkaranta (Naseva), Vera Talvitie (Sikava) sekä Nasevan ja Sikavan palveluvastaava Nea Niemi ja laatuapäällikkö Kati Kastinen. Olli Ruoho toimi myös yhdistyksen varatoiminnanjohtajana.

Määräaikaisina hanke-eläinlääkäreinä työskentelivät Tuire Tuukkanen ja Jenni Sairanen.

ELÄINAINEKSEN TUONNIN OHJAUS JA TILASTOINTI

Tuotantoeläinten tuonninohjaus ja -tilastointi kuuluvat yhdistyksen perustehtäviin. Valtaosa vuoden 2023 tuotantoeläinten tuonneista toteutui ETT:n ohjeiden mukaisesti (taulukko alla).

ETT:n ohjeiden mukainen tuonti	Espanja	Hollanti	Itävalta	Norja	Ranska	Ruotsi	Tanska	UK	Yhteensä
Nauta									
Lypsyrotut						6			6
Silpikarja									
Broileri									
tp siitosmunat			101 370				19 666 560		19 767 930
vp untuvikot						700 160			700 160
Kalkkuna									
vp untuvikot					7 470			5 040	12 510
Munintakana									
vp untuvikot	10 640	10 968							21 608
Sika									
Ks-karjat				59			120		179
Minisiat						2			2

- Nautatilalle tuotiin yksi tuontierä lypsyrotuisia hiehoja Ruotsista. Lisäksi ohjeistettiin yksi lemmikkinautojen tuonti Norjasta, mutta ETT:n lisäohjeiden toteutumisesta ei saatu dokumentoitua tietoa.
- Kevään IB-epidemia aiheutti broilerin siitosmunien tuontitarpeen lisääntymisen. Suurin osa niistä haudottiin untuvikkovientä varten, mutta edellisvuosiin verrattuna huomattavasti isompi osuus haudotuista poikasista jäi myös kasvamaan Suomeen.
- Pienten märehitjoiden ja kamelieläinten tuonnissa ei noudatettu ETT:n lisäohjeita.

Pohjoismainen yhteistyökokous

ETT järjesti pohjoismaisen yhteistyökokouksen ETT:tä vastaavien organisaatioiden kanssa Kirkkonummella 19.-20.9.2023. Kokoukseen osallistuivat edustajat Ruotsista (Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll SDS), Norjasta (KOORIMP) ja Tanskasta (SEGES), joiden toimenkuvaan kuuluu tuotantoeläinten tuonninohjaus. Heidän kanssaan keskusteltiin tuotantoeläinten terveystilanteesta, elinkeinon tuonninohjauksen linjauksista sekä tautitilanteiden hallinnasta.

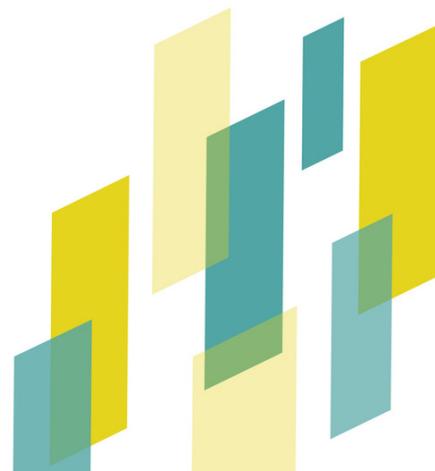
REHUIHIN LIITTYVÄ RISKIENHALLINTA

Eläinten terveys ETT ry on ylläpitänyt vuodesta 1995 **positiivilistaa** (linkki) rehualan toimijoista, jotka vapaaehtoisesti osoittavat lakisääteisen tason ylittävät riskienhallintatoimensa sellaisten taudinaiheuttajien osalta, jotka voivat aiheuttaa haittaa eläinten terveydelle tai eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuudelle.

Positiivilistan vuonna 2022 päivitettyt säännöt otettiin käyttöön alkuvuodesta 2023. Kaikilta listalla olevilta yrityksiltä edellytettiin sitoumusta listan uusittuihin sääntöihin. Merkittävin muutos oli uutena lisätty ehto salmonellan aiheuttaman vahingon korvaavasta tuotevastuuvakuutuksesta, jonka kattavuus on mitoitettu asiakaskunnan rakenteen ja mahdollisten vahinkojen suuruuden mukaan.

Listalta poistui vuoden mittaan kolme yritystä, joiden rehualan toiminta oli päätynyt tai muuttunut siten, ettei se edellyttänyt positiivilistalla oloa. Vuoden lopussa positiivilistalla oli yhteensä 46 rehualan toimijaa. Lista julkaistiin säännöllisesti Maaseudun Tulevaisuudessa ja Landsbygdens Folkissa sekä ETT:n verkkosivuilla.

ETT järjesti yhteistyössä Ruokaviraston rehuvalvonnan kanssa **Rehuseminaarin** (linkki) 31.10.2023. Seminaari pidettiin webinaarina, joka tallennettiin ETT:n verkkosivuille.

TAUTIRISKIEN JA ERITYISTILANTEIDEN HALLINTA

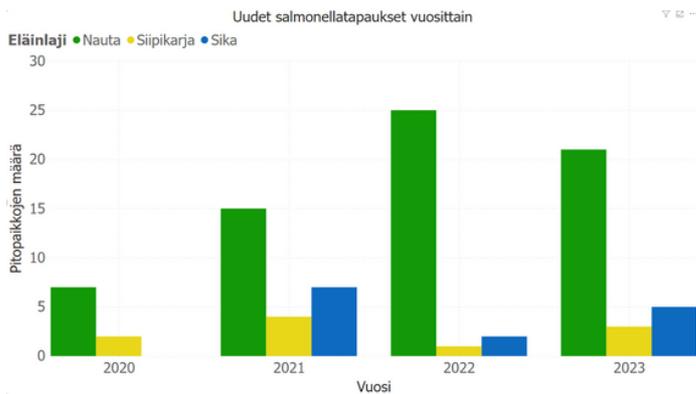
Tautiriskien hallintaa tilatasolla edistettiin TauTi-hankkeen toimenpiteillä, kuten koulutuksin ja ohjeistuksin. Erityistilanteiden hallinnassa työllistivät salmonellasaneeraukset aiempien vuosien tapaan.

Salmonellasaneerausten lisäksi osallistuttiin yhden lihanautakasvattamon ajotulehdusongelman selvittelyyn. Salmonellasaneeraus saatiin päätökseen ja rajoittavat määräykset purettiin vuoden 2023 aikana 26 nautatilalla, yhdellä siipikarjatilalla ja kuudella sikatilalla. Saneerausverkosto otti hoitaakseen kolmen pitopaikan saneerauksen.

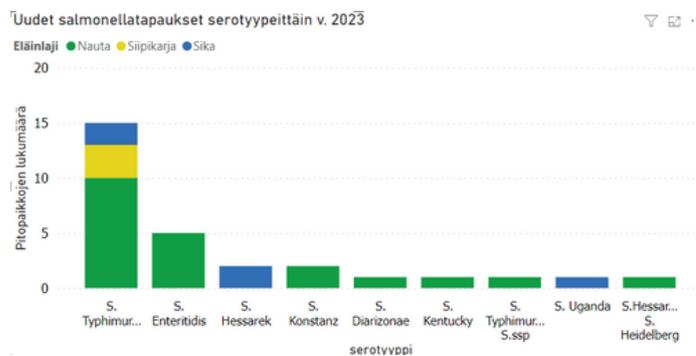
Saneerauskonsultoinnin lisäksi konsultoitiin yhden broilerihautomon bakteeriongelmaa sekä yhden siipikarjatilalla pesua ja desinfiointia IB-virustartunnan jälkeen.

Ruokaviraston ja ETT:n välisenä yhteistyönä valmistui eläinlääkäreille suunnattu opas "Salmonellasaneeraus nauta- ja sikatiloilla".

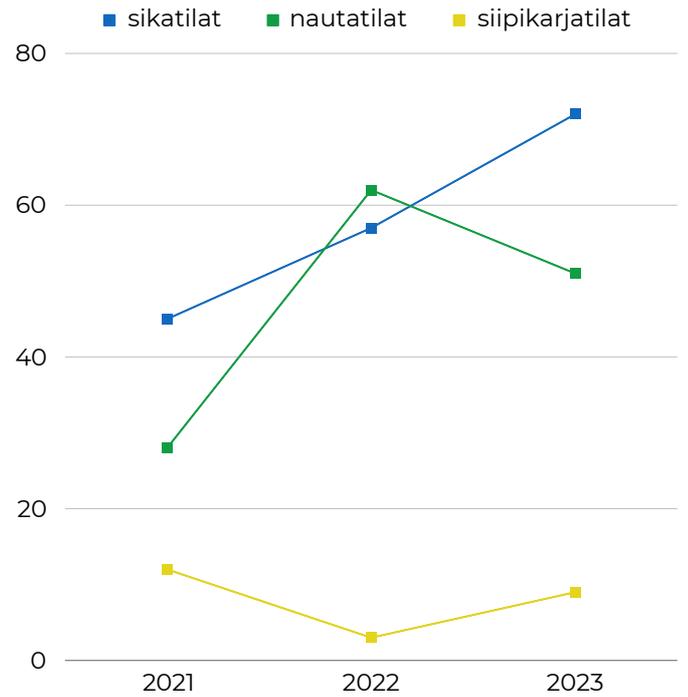
Salmonellatilanne

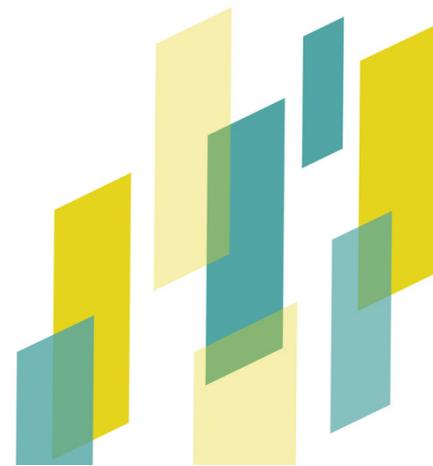
Kuva: Pitopaikkojen lukumäärä, joissa todettu salmonellaa vuosina 2020-2023

Kuva: Vuonna 2023 todetut serotyypit eri eläinlajeilla

Kuva: Salmonellasaneerauksiin liittyvät ETT:n toimihenkilöiden tekemät tilakäynnit vuosina 2021-2023

Mycoplasma bovis -vastustusohjelma

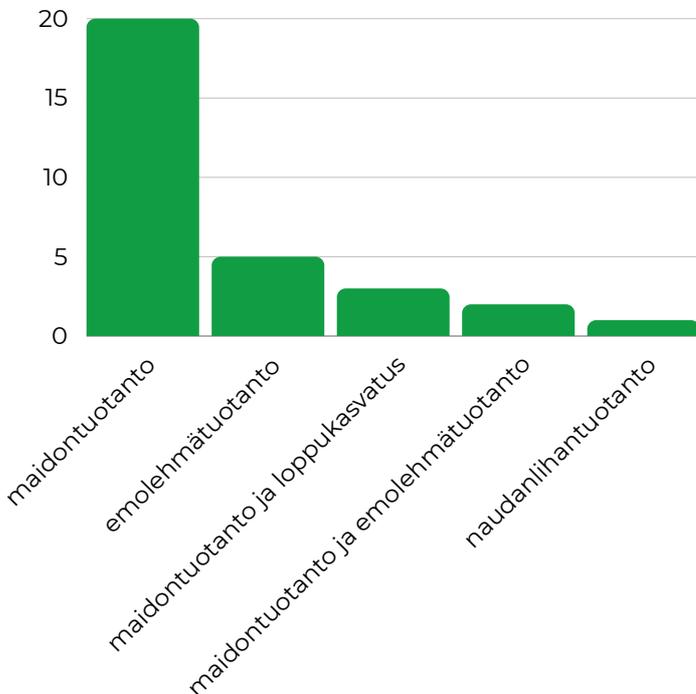
M. bovis -vastustusohjelmassa (linkki) oli vuoden lopussa yhteensä 580 tilaa, joista seitsemän liittyi ohjelmaan vuoden 2023 aikana. Koko ohjelman aikana siitä on eronnut tai toimintansa lopettanut 74 tilaa. M. bovis saneeraukseen liittyviä tutkimuskustannuksia subventoitiin Nasevan kautta.

Mycoplasma bovis- vastustusohjelman kehittäminen aloitettiin asiantuntijoista kootussa eläinlääkäriryhmässä Ruokaviraston pilottitutkimuksen pohjalta. ETT:n TauTi-hankkeen eläinlääkäri otti pilottiin valituilta tiloilta tarvittavat näytteet ja teki tiloille Biocheck-tautisuojausten arvioinnin.

M. bovis -tartuntojen vastustamisesta ja tavoista keskusteltiin pohjoismaisten asiantuntijoiden sekä Ruokaviraston ja jäsenyritysten kanssa. Suomen kansallisen vastustusohjelman kehittämistä jatketaan 2024 asiantuntijaryhmissä.

Pälvisilsan vastustusohjelma

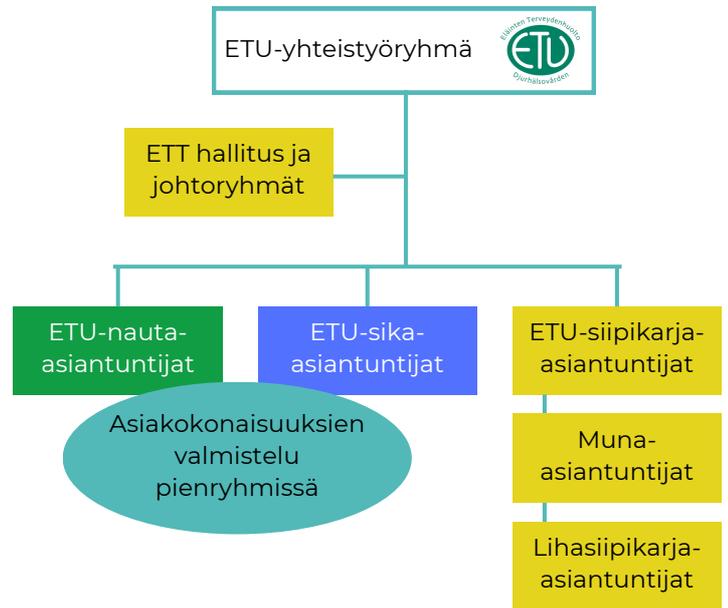
ETT subventoi Nasevan kautta lypsykarja- ja emolehmätilojen pälvilsasaneerauksia korvaamalla puolet saneeraukseen liittyvien rokotusten rokotekuluista. Vuoden aikana maksettiin rokotekorvauksia 31 tilalle yhteensä 32.029,87 €.

Pälvisilsasaneerausohjelmassa oli vuoden 2023 lopussa mukana 24 lypsykarja- ja viisi emolehmätilaa.

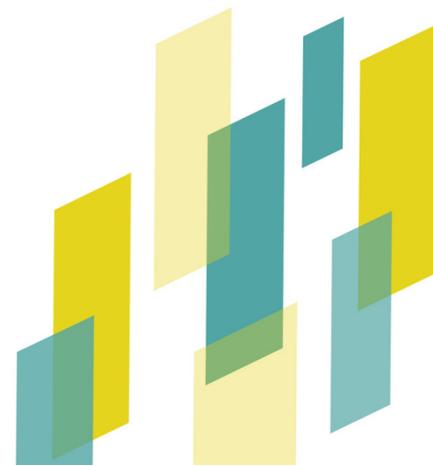
KANSALLISEN ELÄINTERVEYDENHUOLLON KOORDINOINTI

Eläinterveydenhuollon kansallinen koordinointi on yksi ETT:n perustehtävistä. Sidosryhmien näkökulmien huomioiminen yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnan kehittämisessä on ollut yhdistyksessä tärkeää. Terveystenhoitoa koordinoidaan ETU-yhteistyöryhmän ja ETU-asiantuntijaryhmien avulla.

ETU-yhteistyöryhmä

ETU-yhteistyöryhmä piti vuoden aikana kaksi kokousta. Kokouksissa käsiteltiin käsiteltiin mm. lintuinfluenssatilannetta ja kanojen IB-taudinpurkausta, nautojen Mycoplasma bovis -vastustusohjelmaan tarvittavia muutoksia, Sikavan ja Nasevan sääntömuutosta sekä Sikavan profiilin nostoa sika-alan vastuullisuuden työkaluna. Eläintaivalmiusresurssit sekä viestintä vakavissa eläintautitapauksissa herättivät keskustelua.

Siipikarjan terveydenhuolto

Siipikarjasektorin toimintavuotta leimasivat kanojen QX-virustyyppin aiheuttama IB-epidemia (kanojen tarttuva keuhkoputkentulehdus) sekä luonnonvaraisten lintujen ja turkiseläinten korkeapatogeenisen lintu-influenssan aiheuttama riski.

IB-tapausten tultua ilmi kanaloissa toukokuussa 2023 ETT järjesti kolme kokousta, joiden lopputuloksena siipikarjala teki yksimielisen päätöksen IB-rokotusohjelman käynnistämisestä. Yhteistyössä Suomen Siipikarjaliiton kanssa pidettiin IB-tiedotustilaisuus tuottajille ja sidosryhmille sekä IB-rokotuskoulutukset eläinlääkäreille ja tuottajille. IB-rokotukset saatiin käyntiin n. kuukauden kuluessa ensimmäisistä tietoon tulleista tapauksista, mutta tartunta ehti levitä laajasti sekä kananmunan- että broilerintuotantotiloille.

Luonnonvaraisten lintujen ja turkiseläinten lintu-influenssatapauksilla oli suuri vaikutus myös siipikarjasektorin riskinhallintaan, mikä työllisti ETT:tä mm. erilaisten selvitysten ja ohjeistusten muodossa.

Lintuinfluenssavarautumista edistettiin mm. ETT:n koordinoiman, hautomotoimintaan kohdistetun [lintuinfluenssavalmiusharjoituksen](#) (linkki) muodossa.

ETT osallistui myös aktiivisesti Ruokaviraston asettaman lintuinfluenssan ja Newcastlein taudin asiantuntijaryhmän toimintaan (16 kokousta vuonna 2023).

Siipikarjatilojen tautisuojaus oli vahvasti esillä ETT:n toiminnassa. Tautisuojauksen arviointikäyntejä tehtiin TauTi-hankkeessa 13 kalkkunantuotantoketjun tilalle. Kalkkunatilojen tautisuojauksen arvioinnista kirjoitettiin TauTi-hankkeen ja Suojaa SiKana -hankkeen yhteinen [loppuraportti](#) (linkki).

ETT koordinoi siipikarjan kansallista terveydenhuoltoa Suomessa. Siipikarjaterveydenhuollon toimia toteutettiin ETU-siipikarja-asiantuntijaryhmien - ETU-lihasiipikarja- ja ETU-muna-asiantuntijaryhmä - toimintasuunnitelmien mukaisesti:

- [ETU-lihasiipikarja-asiantuntijaryhmän toimintasuunnitelma 2023](#) (linkki)
- [ETU-muna-asiantuntijaryhmän toimintasuunnitelma 2023](#) (linkki)

Siipikarjaterveydenhuollon koordinaatioon kuului keskeisesti siipikarjatuotannon laatua kuvaavan tiedon keruu, tilastointi ja raportointi. ETT kokosi kansallista tilastoa broilerin-, kalkkunan- ja kananmunantuotannon terveyttä ja hyvinvointia kuvaavista tiedoista:

- [Broilereiden jalkapohjaterveys Suomessa 2012–2023](#) (linkki)
- Antibioottien käyttötarve siipikarjatuotannossa 2007–2023:
 - [broilerintuotanto](#) (linkki)
 - [kalkkunantuotanto](#) (linkki)
 - [kananmunantuotanto](#) (linkki)

ETT osallistui siipikarjaeläinlääkäreiden maailmankongressiin (WVPAC 2023) Veronassa 4.-8.9.2023. Kongressissa esiteltiin posterit ETT:n Tarikko-hankkeen tuloksista:

ETT
Animal Health ETT

CONGRESS OF THE WVPAC
Verona (Italy) September 4-8, 2023

Ministry of Agriculture and Forestry of Finland

Evaluation of the Biosecurity on Finnish Broiler Farms by Biocheck.UGent®
Nauholz Hannele, Toppari Ina
Animal Health ETT, Seinäjoki, Finland

Background

- Since 2016, Highly Pathogenic Avian Influenza (HPAI) has been diagnosed in wild birds in Finland.
- In 2023, for animals (foxes, minks and raccoon dogs) in 25 farms have been found infected with HPAI virus type H5N1. Some poultry farms are located near infected fur farms.
- In recent years, also Avian orthoavulavirus 1 has been diagnosed in domesticated pigeons in Finland.
- However, no cases of HPAI or Newcastle disease have occurred in broilers, turkeys or layers, even though these birds have not been vaccinated against the diseases. Finland has been granted Newcastle disease free status without vaccinations within the EU by Regulation (EU) 2021/620.

Materials and methods

- The Finnish Ministry of Agriculture and Forestry financed in 2021-2022 a project called Tarikko to evaluate the biosecurity on broiler farms with the Biocheck.UGent® method. The project was managed by Animal Health ETT.
- All Finnish conventional broiler farms and 90 % of the broiler parent stock farms were visited
 - to evaluate their biosecurity
 - to increase producers' awareness of the factors affecting the biosecurity
 - to encourage the producers to improve the biosecurity.
- The number of evaluations and the results were obtained from the Biocheck.UGent® system.

Biocheck.UGent®

- Developed by Ghent University
- A risk-based questionnaire on most important biosecurity measures
- Each question and subcategory have weighted scoring
- Results are expressed in two categories, external and internal biosecurity

External Biosecurity

Tarikko-project (n=18) | International (incl. Tarikko)

1. Location of the farm
2. Purchase of unvaccinated stock
3. Deposition of manure, litter/effluent
4. Food and water
5. Visitors and farmworkers
6. Movement of rescue and cullstock
7. Material storage
8. Infrastructure and equipment vehicles

Internal Biosecurity

Tarikko-project (n=18) | International (incl. Tarikko)

1. Disease management
2. Hygiene
3. Cleaning and disinfection
4. Materials and equipment
5. Biosecurity components

Results

- In international comparison, Finnish broiler farms (n=18) scored in most areas better than the world average (n=2629).
- Finnish broiler breeder farms (n=20) had an average of 74 % for the external and 78 % for the internal biosecurity (total score 75 %). At that time, only a few breeder evaluations had been made in other countries. It was also not possible to distinguish which kind of breeders the results in different countries applied to the same evaluation form for broiler, turkey and layer breeders.

Situation 2022	Finland	Worldwide
External biosecurity	76 %	65 %
Internal biosecurity	78 %	71 %
Total score	76 %	67 %

Figure 1: External biosecurity of Finnish broiler farms compared to world average in 2022 (Biocheck.UGent®)

Figure 2: Internal biosecurity of Finnish broiler farms compared to world average in 2022 (Biocheck.UGent®)

Figure 3: Biocheck.UGent® results of broiler farms in different countries in 2022

Discussion

- Biocheck.UGent® is a useful tool to evaluate and improve biosecurity on poultry farms. The results of the Tarikko project were well comparable, because the evaluations were carried out by only three evaluators working closely together. However, it cannot be certain that the international results are comparable.
- Despite the good results, almost every farm had some details to improve. Most common development proposals and instructions in this project concerned
 - Structure of the hygiene lock
 - pest control
 - cleaning and disinfection during the break between batches.
- This project and the farm visits made it possible to still increase Finnish producers' awareness of the factors affecting the biosecurity and to develop their measures to improve it.

Sikaterveydenhuollon koordinaatio

ETT koordinoi kansallista sikaterveydenhuoltoa ETU-sika-asiantuntijoiden ja sikaloiden terveystuokitusrekisteri Sikavan avulla. ETU-sika-asiantuntijat kokoontuivat kaksi kertaa. Kokouksissa käsiteltiin ajankohtaista tautitilannetta Suomessa ja maailmalla sekä Sikavan kehitystöitä.

Sikavan toimintaan kuuluu sikojen terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurvallisuuden edistäminen, ja erityistilanteiden hallinta pitopaikkojen terveystuokituksen avulla. Lähes kaikki Suomen sikatilat kuuluvat sikaterveydenhuollon piiriin.

Sikavan johtoryhmä:

	varalla
Tirkkonen Taneli, A-tuottajat/ Pohjanmaan liha (puheenjohtaja)	Immonen Niina
Hassila Martti, Snellmanin lihanjalostus Oy	Ehlers Laura
Myllymaa Mika, Mika Myllymaa Oy	Mäkelä Lauri, Kivikylän kotipalvaamo Oy
Välimäki Elina, HKScan Finland Oy	Ketola Ulla

Johtoryhmä piti toimintavuonna kahdeksan kokousta ja kaksi sähköpostikokousta. Keskeiset päätökset liittyivät toiminnan ja talouden suunnitteluun, luokitusehtoihin ja laatujärjestelmän toimintaan. Sikavan terveydenhuoltokäynnin tarkoitusta tarkennettiin ja sanamuoto on jatkossa "Terveystuokituskäynnin pääasiallinen tarkoitus on edistää ja todentaa sikojen terveyttä ja hyvinvointia sekä elintarviketurvallisuutta."

Sikava-rekisterin teknisestä ylläpidosta vastasi aiempien vuosien tapaan Mtech Digital Solutions Oy.

Toimintavuoden näkyvin kehitystyö oli terveydenhuollon tilannekatsauslomake, jota eläinlääkäri voi hyödyntää tiloilla, joilla lääkkeiden varalleluovutuslainsäädäntö vaatii enemmän kuin neljä terveydenhuoltokäyntiä vuodessa. Muu kehitystyö tehtiin pääosin TauTi-hankkeen puitteissa.

Yksi toimintavuoden painopisteistä oli Sikavan profiilin nosto sika-alan vastuullisuuden työkaluna. Syyskuun ja marraskuun välisenä aikana järjestettiin seitsemällä eri paikkakunnalla sopimuseläinlääkäreille pakollinen täydennyskoulutus. Koulutuksessa pureuduttiin auditoinneilla esiin nousseisiin kehityskohtiin ja se sai osallistujilta hyvää palautetta.

Erityistilanteiden hallinta ja koordinaatio

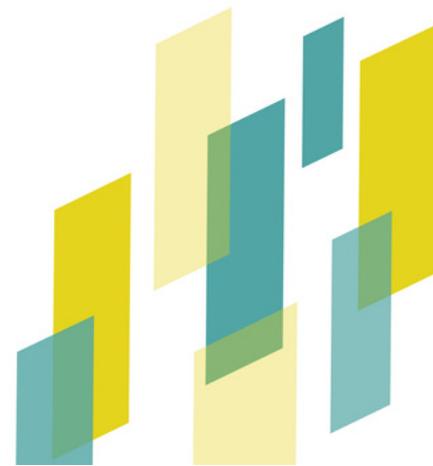
Sikavaan kirjattiin 44 uutta erityistilannetta vuonna 2023. Näistä 35 liittyi eläintautiepäilyihin, joista iso osa voitiin todeta virheellisesti positiiviksi näytetuloksiksi. Salmonellaa todettiin kuudessa pitopaikassa. Kapia, porsasyskää tai sikadysenteriaa ei todettu.

Sikavan 20-vuotisjuhlavuosi

Sikavan toiminnan aloittamisesta ETU-palvelut -nimellä tuli 2023 kuluneeksi 20 vuotta. Alan yhteistyötä juhlustettiin kutsuvierasseminaarissa Helsingissä 1.11.2023.

Sikavan 20-vuotisjuhlassa palkittiin Sikavan ja sika-alan yhteistyökumppaneita Marjaana Niskasen Sikapossunöffe-tarjottimin. Tarjottimen saivat (vasemmalta oikealle): Taina Laine Ruokavirastosta, Kajsa Hakulin maa- ja metsätalousministeriöstä ja Mari Heinonen Helsingin yliopistosta. Muistamiset jakoivat Ina Toppari ja johtoryhmän puheenjohtaja Taneli Tirkkonen

NAUTATERVEYDENHUOLLON KOORDINAATIO

ETT koordinoi kansallista nautaterveydenhuoltoa ETU-nauta-asiantuntijoiden ja nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä Nasevan avulla. Lähes kaikki Suomen maidontuotantotilat ja iso osa lihantuotantotiloista kuuluvat nautaterveydenhuollon piiriin.

Kansallisen [nautaterveydenhuollon](#) (linkki) tavoitteena on:

- Tuotannon kannattavuuden parantaminen
- Tautitilanteen seuranta ja valvonta sekä tautiriskien hallinta
- Lääkkeiden käytön seuranta ja hallittu käyttö
- Eläinten hyvinvoinnin edistäminen
- Tiedon kerääminen ja sen hyödyntäminen
- Laatu ja kuluttajaturvallisuus
- Lainsäädännön toteutumisen edistäminen

Nasevan toiminta ja keskeiset tulokset

Nasevan johtoryhmä:

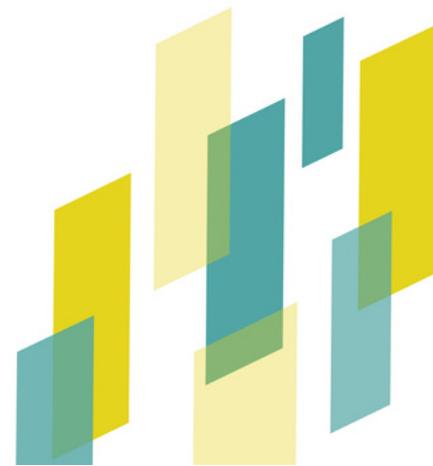
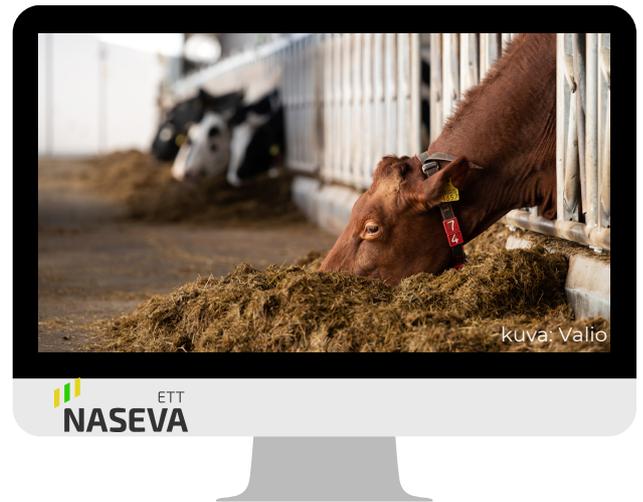
	varalla
Sarjokari Kristiina, Valioryhmä (puheenjohtaja)	Laitinen Hanna
Herva Tuomas, A-tuottajat/Pohjanmaan Liha	Hassinen Sinikka
Härtel Heidi, HKScan Finland Oy	Talpila Sami-Jussi
Julin Robin, Snellmanin lihanjalostus Oy	Hihnala Vesa
Nokka Sanna, Valioryhmä	Castro Hanna
Riipi Heini, Arla yhteistyömeijerit	Autere Anu

Nasevan johtoryhmä piti vuoden aikana seitsemän kokousta. Keskeiset päätökset liittyivät toiminnan ja talouden suunnitteluun ja laatu järjestelmän toimintaan.

Sääntöjen mukainen Nasevan neuvottelukunta kokoontui marraskuussa.

Naseva-rekisterin teknisestä ylläpidosta vastasi aiempien vuosien tapaan Mtech Digital Solutions Oy.

Toimintavuoden kehitystöitä olivat tautivastustuksen koontisivut pälvilsalle ja *M. bovis* -näytteenotoille. Tautivastustuksen työkaluksi eläinlääkäreille ja tiloille luotiin tilannekatsaus ympäristöperäisen salmonellariskin arviointiin ja Biocheck-lomake naudantlihantuotantoon. Biocheck-lomake luotiin yhteistyössä Biocheck.UGentin kanssa. Nasevan kehitystyöt rahoitettiin pääsääntöisesti TauTi-hankkeelle saadun avustuksen puitteissa.

SERTIFIOIDUT LAATUJÄRJESTELMÄT

ETT:lle myönnetty laatusertifikaatti uusittiin vuonna 2023 ja se on voimassa kerrallaan kolme vuotta. Sertifikaatti kattaa Sikava- ja Naseva-järjestelmien mukaiset kansalliset eläinten terveydenhuoltopalvelut tuotanto-eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurvallisuuden edistämiseksi.

Laatujärjestelmiin sisältyivät Sikavan ja Nasevan terveydenhuoltokäyntien toimittaja-auditoinnit. Näiden auditointien tarkoituksena on varmistaa eläinlääkäreiden havainnointien yhdenmukaisuutta ja annettujen arvosanojen vastaavuutta terveydenhuoltokäyntien ohjeistukseen. Toimittaja-auditoinnit toteuttaa ulkopuolinen puolueeton taho.

Sikavan kansallisen laatujärjestelmän hyväksymisvaatimusten täyttymistä valvotaan joka toinen vuosi Ruokaviraston toimesta. Vuonna 2023 todettiin Sikavan kansallisen laatujärjestelmä täyttävän edelleen hyväksymisedellytykset.

Järjestelmien sääntömuutos ja käyttöehdot

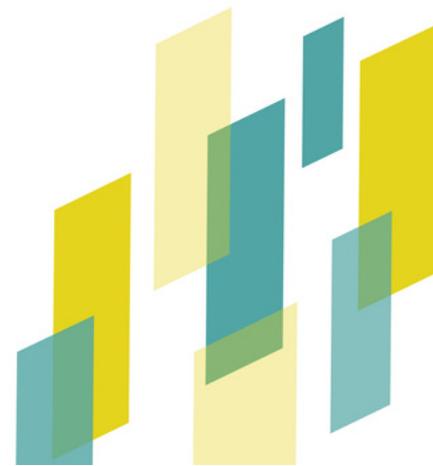
Sikavan ja Nasevan uudistetut säännöt julkaistiin elokuussa. Sääntöuudistuksen perusteella järjestelmille luotiin käyttöehdot, jotka jokaisen rekisterin käyttäjän on hyväksyttävä rekisteriin kirjautumisen yhteydessä. Käyttöehtojen avulla järjestelmät pystyvät täyttämään henkilötietojen suojauksesta annetun lainsäädännön sekä laadittujen sopimusten edellyttämät vaatimukset. Käyttöehdot edellyttävät, että Sikavan ja Nasevan tietojen kaupallisesta käytöstä tulee laatia yhteistyösopimus ETT:n kanssa.

Käyttöehdot eivät kuitenkaan rajoita Sikavan ja Nasevan jäsenyritysten eli teurastamoiden ja meijereiden oikeutta hyödyntää järjestelmien tietoja tavanomaisessa liiketoiminnassaan. Jäsenyritykset voivat luovuttaa järjestelmän sisältämiä tietoja kolmannelle ainoastaan tarpeellisessa laajuudessa neuvonta- ja ohjauspalvelun tuottamiseksi kyseiselle jäsenyritykselle. Mikäli kolmannen henkilöille on tarpeen myöntää oikeus katsella jäsenyritykselle valtuutuksen antaneiden tilojen tietoja, tulee tästä laatia yhteistyösopimus ETT:n kanssa.

Järjestelmien tietosisältö on maailmanlaajuisesti ainutlaatuista ja siksi tiedoista ovat kiinnostuneita tutkimuslaitokset ja muut tutkimusta tekevät organisaatiot, kuten rehun valmistajat. Tietojen tutkimuskäyttöön on pyydetty lupa Sikavan tai Nasevan johtoryhmältä. Myös tilakohtaisen tiedon hyödyntäminen tutkimuskäyttöön edellyttää jatkossa johtoryhmän lupaa.

[Uutinen sääntömuutoksesta ja käyttöehdoista \(linkki\)](#)

ETT:N KANSALLINEN JA KANSAINVÄLINEN HANKEYHTEISTYÖ

- Suojaa SiKana -hanke. Suomen sikayrittäjät ry:n hallinnoimaa sika- ja siipikarjatilojen tautiriskienhallinnan kehittämishankkeeseen osallistuttiin asiantuntijoina sekä ohjaus- ja seurantaryhmän jäsenenä
- EU COST BETTER Biosecurity Enhanced Through Training Evaluation and Raising Awareness -hanke

Ohjaus- ja seurantaryhmät

- CowCalfSolutions - Ratkaisuja lypsykarjan hyvinvoinnin parantamiseen vasikoiden vierihoidon avulla, LUKE ja HY
- Naseva nautojen hyvinvointitieto, ohjausryhmä, LUKE, Atria, HKScan Finland Oy, Snellmanin lihanjalostus Oy ja Valio
- Kanavasta kilpailukykyä -hankkeen seurantaryhmä Siipikarjaliitto
- Sustain IT - Kohti ICT:n täysimittaista hyödyntämistä kestävän maito- ja lihakarjatalouden arvoketjuissa, Oulun yliopisto
- LYKKY - Lypsylehmien kuolemaan johtavat syyt ja riskitekijät, Helsingin Yliopisto
- Vahvat vasikat -hanke, ProAgria Etelä-Pohjanmaa
- Vasikkatilat kuntoon, Savonia-ammattikorkeakoulu oy

TYÖRYHMÄT

ETT osallistui useisiin pysyviin tai tilapäisiin asiantuntijaryhmiin.

Ruokaviraston ja MMM:n nimeämät työryhmät:

- ELV - Eläinlääkkeet, lääkejäämät ja mikrobilääkeresistenssi -asiantuntijaryhmä
- MMM Pysyvä mikrobilääketyöryhmä
- Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
- Villisikatyöryhmä
- Sikaruttoasiantuntijatyöryhmä
- AI/ND-asiantuntijatyöryhmä
- Riistalintutarhauksen ja vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategia -työryhmä
- Lihan kestävyyskriteerien työryhmä
- MMM Eläinlääkintäalajaosto
- Nordic-Baltic Disinfection Network

Muut työryhmät:

- LaatuNet-laadunhallintapalvelun asiantuntijatyöryhmä Laatuneuvosto, EnviroVet Oy
- ”Kuparisulfaatti ja sorkkakylvyt”, Ruokavirasto ja TUKES
- Maitohygienialiiton johtoryhmä, asiantuntijajäsen
- Zoonosien läikkymisen hallinta eläintiloilla, pientyöpaja, Zoonosikeskus

Biocheck-yhteistyö

ETT sai kutsun ”Biocheck User Experience Day” tapahtumaan kertomaan, miten Biocheckiä käytetään Suomessa. Suomi on ainoita maita maailmassa, missä kaikki sika-, broileri- ja kalkkunatilat on arvioitu Biocheck-järjestelmän avulla.

UUTISKIRJEET JA VIESTINTÄ

ETT julkaisi kolme uutiskirjettä, jotka jaettiin yhdistyksen jäsenille, kannattajajäsenille ja sidosryhmille.

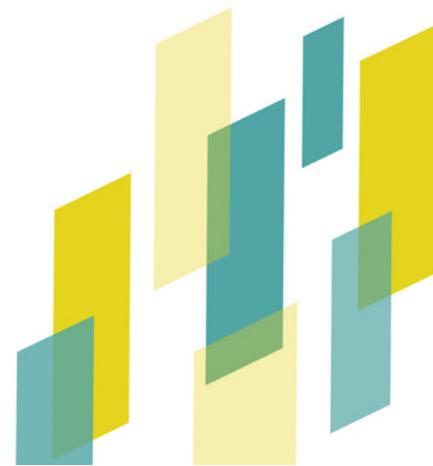
Uutena toimitettiin myös eläinlajikohtaisia uutiskirjeitä, joiden kohderyhmänä olivat Nasevaan ja Sikavaan kuuluvat tuottajat. Lisäksi ajankohtaisista asioista tiedotettiin yhdistyksen verkkosivujen ja sosiaalisen median kautta (Facebook, Instagram, Twitter/X) sekä Helsingin yliopiston ylläpitämän tuotanto-eläinlääkäreiden sähköpostilistan kautta.

Yhdistyksen verkkosivuille lisättiin MiETTeitä-blogi, jota toimihenkilöt toimittivat vuorotellen. Tuottajien ja eläinlääkäreiden viestinnässä käytettiin Nasevan ja Sikavan uutisia, ETT:n verkkosivuja ja ETT:n Facebook-sivustoa sekä tuotantoeläinlääkäreiden sähköpostilistaa.

TauTi-hankkeen puitteissa kehitettiin yhdistyksen viestintästrategiaa ja otettiin käyttöön viestinnän toimenpidesuunnitelma sekä LianaMailer -uutiskirjeohjelmisto.

Yhdistys laati useita abstrakteja konferensseihin, kuten:

- WVPAC 2023 Verona: posterit ”Evaluation of the Biosecurity on Finnish Broiler Farms by Biocheck.UGent®”
- COST ACTION **BETTER** Gent helmikuussa ja Eläinlääkäripäivät marraskuussa:
 - posterit ”Evaluating Biosecurity of Finnish Broiler Production with Biocheck.UGent®” ja ”Evaluating Biosecurity of Finnish Swine Herds with Biocheck.UGent®”.

TAUTI - TAUTISUOJAUKSEN TIETOTAIDON EDISTÄMINEN ALKUTUOTANNOSSA -HANKE

Eläinterveyden ylläpito ja kehittäminen ovat tärkeä osa kotieläintilan arkea ja tuottavuutta. TauTi-hankkeen tavoitteena oli lisätä kotieläintuotannon parissa työskentelevien tietoa ja taitoa eläintautien ehkäisemiseksi, kehittää tautiriskien arviointia sekä elinkeinon ylläpitämiä tautivastustusohjelmia. Hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin tautisuojausten oppimateriaalia digitaaliselle oppimisolustalle ja malli verkkotenttiin sekä kehitettiin eläinterveydenhuollon osaajaverkostoa.

Hanketta rahoitettiin maa- ja metsätalousministeriön erityisavustuksella.

Hankkeen toteutusaika oli 26.4.2022–31.10.2023.

[TauTi-hankkeen loppuraportti](#) (PDF)

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

